

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ortadoğu'da son dönemde meydana gelen gelişmelerle birlikte bölgesel güvenlik doğrudan etkilenmiş ve bölgede çatışmalar sürekli hale gelmiştir. Kalıcı barış yerine uzun süreli ateşkeslerin varlığı, bölgeyi her an istikrarı bozabilecek krizlere maruz bırakmıştır. Bu krizlerden biri de Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail tarafından İran'a yönelik gerçekleştirilen geniş çaplı askerî operasyonlardır. Bu operasyonlar neticesinde İran'da ciddi kırılmalar meydana gelmiş; İran'ın üst düzey siyasi ve askerî kadrolarının hedef alınması, bölgesel gerilimi hızla tırmandırmıştır. Bu süreçte İran'ın misilleme saldırılarıyla çatışmanın yalnızca iki ülke arasında kalmayıp tüm bölge hattına yayılma riski ortaya çıkmıştır.

Yaşanan gelişmeler; Türkiye'nin 1 Mart 2003 tarihindeki tezkereyi reddetmesinin ne derece isabetli bir karar olduğunu ortaya koymuştur. Bölgede yaşanan bu olumsuz gelişmeler; Türkiye'nin sınır güvenliği, bölgesel istikrar, yeni bir göç dalgasının ortaya çıkma ihtimali ve dünya barışının bozulması açısından çok boyutlu sonuçlar doğurma potansiyeline sahiptir. Komşu bir devletin egemenliğinin ihlaline dair iddialar, sivillerin hedef alınmasına ilişkin uluslararası tartışmalar ve küresel güvenlik mimarisinde oluşan kırılma, Türkiye'yi kendi güvenliğini sağlama noktasında adımlar atmaya itmektedir. Öte yandan Hürmüz Boğazı çevresinde artan güvenlik riski, enerji arz zincirleri ve küresel ticaret hatları açısından ciddi tehdit oluşturmaktadır. Bu durum, Türkiye ekonomisi bakımından enerji maliyetleri, dış ticaret dengesi ve finansal istikrar üzerinde doğrudan etkiler doğurma potansiyeli taşımaktadır. Ayrıca İran'daki siyasi belirsizlik, bölgesel ölçekte uzun süreli bir güvenlik krizinin ortaya çıkma ihtimalini güçlendirmektedir.

Bu kapsamda ortaya çıkan askerî, siyasi ve hukuki gelişmelerin Türkiye'ye etkilerinin tüm yönleriyle incelenmesi ve Türkiye'nin güvenliğine dair Meclis'in atacağı adımların araştırılması amacıyla Anayasanın 98 inci, TBMM İçtüzüğü'nün 102 nci ve 103 üncü maddeleri uyarınca İYİ Parti Grubu adına genel görüşme açılmasını saygılarımla arz ederim.

Uğur POYRAZ
Antalya Milletvekili
İYİ Parti Grup Başkanvekili

GEREKÇE

2026 yılı Şubat ayı sonunda Amerika Birleşik Devletleri ve İsrail tarafından İran'a yönelik gerçekleştirilen geniş kapsamlı hava operasyonları, Ortadoğu'da uzun süredir devam eden jeopolitik rekabeti doğrudan devletler arası çatışma düzeyine taşımıştır. İran'ın üst düzey liderlerinin hedef alınması ve ülkenin askerî-komuta yapısına yönelik eş zamanlı saldırılar, yalnızca askerî dengeleri değil, bölgesel istikrarı her açıdan etkilemiştir. Söz konusu olaylar sonrasında İran'ın bölgesel ölçekte misilleme saldırıları gerçekleştirmesi, çatışmanın çok cepheli bir güvenlik krizine dönüşme riskini artırmıştır. Bu gelişmeler, Türkiye açısından üç temel risk alanını ortaya çıkarmaktadır. İlk olarak, Ortadoğu'da geniş ölçekli bir savaş ihtimali Türkiye'nin sınır güvenliği, düzensiz göç hareketleri, terör örgütlerinin hareket alanı ve bölgesel istikrar bakımından doğrudan tehdit oluşturabilecek niteliktedir. Çatışmanın Lübnan, Körfez ve Doğu Akdeniz hattına yayılma ihtimali, Türkiye'nin güvenlik çevresinde yeni çatışma ve kriz alanlarının ortaya çıkışını da beraberinde getirecektir. İkinci olarak, bölgesel savaş ihtimalinin varlığı da dünya barışı açısından ciddi endişelere yol açabilir. Devlet egemenliğinin ihlali, liderlerin hedef alınması, savaş ve çatışma hukuku ihlal edilerek sivillerin ve sağlık tesislerinin hedef alınması gibi durumlar uluslararası hukuk normlarının taşıdığı ilkelerin aşınmasına yol açmaktadır. Birleşmiş Milletler ve uluslararası insani kuruluşlar tarafından yapılan çağrılar, bu aşınmanın en büyük göstergelerinden biri olarak değerlendirilmekte ve çağrılarının niteliği çatışmanın uluslararası barış ve güvenliği tehdit eden boyuta ulaştığını göstermektedir. Üçüncü olarak, ortaya çıkan kriz küresel enerji güvenliği ve ekonomik istikrar açısından da önemli sonuçlar doğurmaktadır. Hürmüz Boğazı çevresinde artan güvenlik riski, enerji arz zincirlerinde aksama ihtimalini yükseltmiştir. Her ne kadar İran'a ambargo uygulansa ve enerji arzı dünya piyasaları nezdinde engellense de Hürmüz Boğazı'nda yaşanacak krizler küresel ticaret hatlarının güvenliği açısından büyük bir tehdittir. Bu durum dünya genelinde olduğu gibi Türkiye ekonomisi açısından enerji maliyetleri, dış ticaret dengesi ve finansal istikrar üzerinde doğrudan etkiler yaratabilecek niteliktedir. Bunun yanında İran'daki siyasi belirsizlik ve toplumla rejim arasındaki uçurum Ortadoğu'da uzun süreli bir güvenlik krizinin ortaya çıkma ihtimalini güçlendirmektedir. Türkiye'nin tarihsel olarak izlediği denge politikası ve arabuluculuk kapasitesi dikkate alındığında, mevcut gelişmeler karşısında ülkemizin diplomatik, askerî ve ekonomik hazırlık düzeyinin bütüncül biçimde değerlendirilmesi büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin bölgesel barışın tesisi, uluslararası hukukun korunması ve milli güvenliğin güçlendirilmesi amacıyla atması gereken adımların kurumsal bir çerçevede analiz edilmesi ve Meclis'in devletin güvenlik birimlerince bilgilendirilmesi gerekmektedir.

Bu nedenlerle; ABD-İsrail-İran çatışmasının Türkiye'nin güvenliği, dış politikası ve bölgesel istikrardaki bozulmanın Türkiye üzerine etkilerinin tüm boyutlarıyla incelenmesi, bölgesel savaş riskine karşı alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi ve Türkiye'nin stratejik politika seçeneklerinin ortaya konulması amacıyla Genel Görüşme açılmasını arz ederim.

